

SZATHMÁRI ISTVÁN

Az erdő

Megérkeztem egy nagy erdőhöz, uram, sötét volt, havas, csúszós az út, a fenyőfák ágairól jégcsapok lógtak, néha felbukkant fejem fölött a hold, kajánnak, nagyon is annak tűnt, igen, a busz már elberregett, amiről leszálltam, erősen drukoltam, jó helyen álljon meg, vesztegeljen velem egy darab ideig ebben a kísérteties, döbbenetes tájban, akartam, maradjon még egy kicsit, alig volt utas a sápadt fényű gépen, hogy ők hova utaztak, mentek tovább, fogalmam se volt, szólt a sofőr, megérkeztünk, és nevetett, fogtam a zsákom, világoszöld, szép darab, akárha cserkész is lehetnék könnyű szívvel, lélekkel az esti világban, ahol tényleg olyan a levegő, mintha a hegyekben lennék, mintha csak Kranjska Gorán gyerekként másznék szabó nagybátyám után a csúcsok felé, akkor még észleltem, láttam, léteznek, uram, most nem is tudom, végig se merem gondolni, pásztázni a dolgot, az erdő egy nagy dombon állt, mint mondtam, maga is nagy volt, és sűrű, a jéggel páncélozott út valójában köves lehetett, és akkor ott, Kranjska Gorán, a szabó nagybátyám, aki annyira ismerte ezt a szlovén tájat, egyedül is járt erre sokat, vadászkalapban, amin csak úgy fénylettek, csillogtak a mindenféle jelvények, kitűzők, bakancsban, faragott bottal a kezében, akárha őslakó lenne, bennszülött, télen-nyáron hó volt a magasban, hóembert építettünk a júliusi nyárban, közben havasi gyopár nyílt nem messze tőlünk, tehát itt, az igazi otthonában, nagybátyám elkiáltotta magát, és csengett a hangja, szálldosott a zord sziklák között, közben sütött a nap, szikrázott mindenhol, tudtam, ha lejjebb megyünk, már patakban fürdetjük az arcunk, de most itt fenn a hó és a jég az úr, és a vakító, mindent elvakító fehér. De most csak a félelem vakított, uram. Mert kórházba mentem én az erdő közepébe, és mint mondtam, a sofőr nevetett, majd viccelődve folytatta, betegek, leszállás, de csak én kászálódtam le, nézett is az a pár jól öltözött utas, és éreztem, úri világ ez, ahol nem úri dolog a fájdalom, és már majdnem szégyelltem is magam, megbélyegzett vagyok még ezzel is, kilógok, igen, akár egy fertőzött, de hát az is voltam, minden megtámadott az idő tájt, ha lehetett, meg se moccantam az ágyban, mert akkor elindult, beindult a lét, és ez nem tett vidámmá engem, apró tüzek gyulladtak fel bennem, és égni kezdtem, mint valami vízre helyezett gyáskoszorú. Majd hirtelen hullámos lett a víz, a közelgő vihar előszele már érződött, uram, hánykolódni kezdtem, csúszkálni ide-oda, vizes lettem, csatagos, nem volt mese, fel kellett kelnem az ágyból, és nézni volt muszáj a reggel felé. Vagy inkább elé. Egyre ment. Dermedten állt minden odakinn, az ablakon keresztül láttam, és talán még meg sem virradt. Majd, mint szorgalmas hangyák, tűntek fel fo-

kozatosan az emberek, autók túlköltek, jött a lárma, a zaj, a kiabálás, az üvöltés, és én csak álltam és néztem, mi is kell nekem.

Az altatóorvos mondta, úgy látja, észleli, tapintja, ujjazza, nehezen szedem a levegőt, elakad a lég valahol bennem, vagy össze-vissza futkározik, igen, egyszer itt, egyszer ott, mondta, ezt meg kell nézni, nézetni, vizsgálni hamar, úgy hívták az orvosnőt, mint egy régi osztálytársamat, enyhe, finom bajusza volt annak a lánynak, pliszírozott szoknyákban járt, vörös, gubancos haja mindig leszelédítve, olyan jól tudta a latint, sohase értettem, hogy lehet ezt így csinálni, a többi lány már nyílt, pihegett, mind lejjebb és lejjebb gombolta be a blúzáát, ő, a régi osztálytárs, csak a deklinációkat fújta, azonban néhanapján mégis megengedett magának egy kis mosolyt, amikor megdicsérték nagyon, vagy ötöst kapott, és a tornateremben is ügyes volt, igen, szakértelemmel fogta a gyűrű karikáját, hogy átbillentse magát, és látta, a lányok körülötte irigykednek kicsit, ilyenkor pár izzadságcsepp került a bajuszra és ott remegett rövid ideig. Fekete dresszén átütött fehér bugyija. Azt hiszem, boldog volt. Igen. Orvos lett ő is, valami távoli országban, ahol szakmai körökben még beszélték a latint. Elküldjük aludni, folytatta az altatóorvos, meseszép erdő közepébe, és rám emelte a tekintetét, ott van a központ, a vár, Csipkerózsika is megirigyelhetné, úgy alszik ott, uram, mint a bunda, hétalvónak érezheti magát, és vizslatott engem őszinte érdeklődéssel, mocorogni kezdtem, és az álmatlan éjszakáimra gondoltam, és elöntött a víz, a forgolódásokra, és arra, hogy a gyékénnyel beborított falat vakargatom, már egészen komoly, terebélyes a nyoma, igen, és csak csorgott rólam a verejték, és akkor újból hallottam szabó nagybátyám hangját, ahogy trillázik a zöld-fehér sziklák között, és olyan jó volt tudni ezt a hangot és röpdösni vele, szállni, gyerekként azt hittem, erről szól minden, de ez azért mégiscsak áltatás volt, uram, mert már ott leledztek bennem a másmilyen élmények, tapasztalatok, de ennek dacára örömmel töltött el engem, elhinni ezt, beleélni magam, magamévá tenni teljesen. Szinte már szédültem az önringatástól, annyira ki akartam szakadni abból, hogy ülök, akár egy vádlott, a vádlottak padján a doktornő előtt, és vetkőzöm, teljesen levetkőzöm magam, azért még ne aludjon el, rántott vissza érdes hangja térbe, időbe, arra még készülnie kell.

Zakatolt a szívem, kegyetlenül vert, mikor kimentem a folyosóra, és csendesen betettem magam után az ajtót.

Te, szólítottam meg magam útközben, mi lesz még itten.

Egyszer vihar kapott el bennünket a szlovén hegyek között, sejtettük, valami kérészlő, de olyan hirtelen csapott le ránk, uram, hogy azt szárazon nem úszhattuk meg, langyos, majd jéghideg esőben futottunk le a völgybe, ahol a túlcicomázott menedékház állt, ruhánk teljesen ránk tapadt, cuppogott a bakancs, csúsztunk a sárban, a földből kibukó, kiálló gyökerekbe kapaszkodtunk, míg elértük a mentsvárat, igen, hangosan, kiabálva, rémüldözve, de már bent voltunk mindnyájan, meleg volt, kellemes, a konyhából csörömpölés hallatszott, a felnőttek pálinkát rendeltek, majd később csörögefánkot, a vihar csillapodni látszott, az ágak között fel-felbukkant a

nap, újabb kör következett, szívesen belenyaltam volna az italba én is, a síksági jobb, így a nagybátyám, és felnevetett, de azért itatja magát, felfedező útra indultam, felfedezni, -kutatni a csicsás házat, a fával borított falakon agancsok voltak, meg fotók, elejtett vadakkal, és kifeszített állatbőrök mindenhol, és valami egészen különös szag, mintha az erdő, a hegy, a szikla is benn lenne, uram, a konyhaajtó résnyire nyitva, muszáj volt benézniem, igen, a pirospozsgás, természetes szakácsnő hangosan lihegett a konyhaasztalon valaki alatt, akinek nem láthattam az arcát, egy pillanatra ledermedtem, szinte megállt a szívem, és akkor tudatosult bennem, a láthatatlan valaki bakancsa annyira ismerős, és még meg sem száradt rajta a sűrű, barna sár.

Tanultam akkor is, mint most is, igen, elment a busz, egyedül álltam a sötét erdő előtt, nem messze valami pislákol, jeges volt minden, indulnom kellett, nem volt ideje a darvadozásnak, a fénynél, ahol az erdő őre lakott, azt az utasítást kaptam, csak egyenesen tovább, majd balra, és látni fogja, jó úton van-e, oda tud-e érni a nagy, kastélyszerű épülethez, ahol hatalmas testű madarak fészkeltek be magukat a pókhálós padlásra, és ahol néha az itt kezelték szellemei mutatkoznak éjfél tájt, hol csendben, hol lármázva, és sokatmondóan rám kacsintott az erdő őre, és lassan mosolyra húzta a száját, hogy utána hangosan felnevesse, annyira, hogy belemozdult, -remegett az erdő, himbálózni kezdtek az ágakra fagyott jégcsapok, egypár le is esett a szikrázó hóra, csak vicceltem, uram, fogta vissza magát, jólesik emberi szót váltani, hisz annyira egyedül vagyok, és akkor benéztem a piciny lukba a nyitva hagyott ajtón keresztül, láttam a priccset, a kicsinyke asztalt, és hogy parkettázik a tévé, és valóban érezni lehetett a magány szagát.

Nincs mese, menni kell, óvatosan haladtam, nehogy elcsúszzak az úton, ami hol kanyargott kicsit, hol nyílegyenes volt, majd elveszett, és keresni kellett, kutatni, szaglászni utána, akár egy kopó. A távolban sötét épületeket véltem felfedezni, néha egy-két fénypont is felvillant, gyengén fúj a szél, majd felerősödött, hátranéztem, azonban az őrt már rég elnyelte a messzeség, meg-megtorpantam, de az út, mint jó, beidomított bűvópatak, időben mindig felbukkant, izzadtam, kiszáradt a torkom, szédülni kezdtem, és nem hittem, hihettem el, uram, hogy mindez velem történik, igen.

Végül megálltam egy magas, várszerű épület előtt. Az ablakokból gyenge, sárgás fény áradt, a környező fák ágain nagy, fekete madarak gubbasztottak. Ez az, mondtam hangosan, és beléptem a félig nyitva hagyott kapun, koszos lépcsők vezettek fel az első emeletre, majd tovább, kísérteties folyosókon haladtam keresztül, ahonnan fehér ajtók nyíltak, sehol egy lélek, valahol mintha lift csikordult volna, és valami elfojtott kacaj is társult volna hozzá, de hiába meresztettem a szemem, senkit sem láttam, félelmetesen kongtak lépteim, és csak nem akart vége lenni ennek az egésznek, majd hirtelen, szinte földöntúli, lilás fény öntött el engem, és ott álltam egy piciny iroda előtt, ebben a fényözönben, ami onnan jött. Ósdi csontszíni íróasztal, még ós-dibb halványzöld fogas, az egyetlen szekrényről mállott a furnér, egy kövér, lapos

arcú, fehérköpenyes nő támasztotta hátával az ablakot, hát idetalált, mondta csodálkozva, valószerűtlenül magas hangon, és felnevetett.

Ide, válaszoltam, és levettem a zsákomat.

Éreztem, halottfehér az arcom, amit ez a fény még növel is. Szinkronban vagyok ezzel a világgal, konstatáltam, és hunyorognom kellett.

Aranka nővér vagyok, nyújtotta a kezét, hideg volt, nyirkos, kint már igen erősen fújhatott a szél, mert a közeli fák ágai megkopogtatták az ablakot. Ez Hitchcock, gondoltam, nincs mese, és átadtam, megadtam magam ennek az egésznek, ennek a felfoghatatlan történetnek, de mindenem azt diktálta, uram, a java még hátra van. Igen. Aranka gépeket, apró masinákat, mérőeszközöket, csöveket vett elő, majd egy egészen apró helyiségbe vezetett, ahol szintén ez a neonszerű, lila, túlvilági fény dominált, mégis valahogy elmosódtak a tárgyak kontúrjai, és ettől még valószerűlenebbé vált minden, egy lepusztult vaságyra mutatott, ez az öné, mondta, mellette ősrégi asztalka, rajta egy kancsó víz, vetközzön, utasított Aranka, és csak ekkor ugrott be, uram, gyerekkoromban volt egy Aranka szomszédunk, öreglány, vénlány, háborúkat túlélő összeaszott asszony, fülel, mondták a szüleim, hatalmas fülét a vékony falra tapasztja, akár valami vákuumos pumpát, tudja, mindig tudja, mi történik nálunk, a hallásával lát, és ez megzavart engem, mert sokszor nézegettem ez idő tájt magamat a nagy, fali tükörben, hogy nővök-e már, igen, és ez nyugtalanná tett engem, hogy most Aranka hallva lát mindent, igyekezzen, kérem, úszott be a másik Aranka hangja, és akkor észrevettem a piciny szoba jobb felső sarkában a kamerát, és Aranka is látta ezt persze, megfigyelés alatt áll, uram, figyeljük magát, mi vagyunk a Nagy Szem, és újból felnevetett azon a valószerűtlenül magas hangján. Mert magának most aludnia kell, hogy lássuk, tudjuk, altatható-e, magára beavatkozás vár, uram, és jelentőségteljesen rám nézett, először itt alszik, később a műtőasztalon, ha bír, ha lehet, tette még hozzá kuncogva, és az ablak felé nézett. Nem volt bennem ellenállás, olyan voltam, mint akivel mindent lehet, de azért mégse volt teljesen így, mert amikor a mellemre akarta szíjazni azt a lapos, hideg, téglalap alakú fémet, akaratlanul is hátra léptem, és ő is lépett velem, és az arcomba fújva azt mondta, egészen közélről, tán csak nem fél, uram.

Feküdtem a keskeny vaságyon, mellemen a súly, hogy patetikus legyek, az élet súlya, ami nyom, nyom nagyon, mindenféle kábelek, csövek, gubancok fölöttem, rajtam, és az a kísérteties fény, és a tudat, hogy kint, az irodában mindent látnak, igen, dermedten vagyok, nem mozdulok, mert tartok attól, összedől, belém dől ez a konstrukció végleg, feltartóztatlanul.

És hát most aludnom kell. Mint mikor ráparancsolnak a férfiemberre, gyerünk, tudod, mit kell tenned, mire vársz, hajrá. Akár abban a nagyon régen látott olasz filmben, amikor a láger százhusz kilós vörös arcú, mindenható úrnője, élet és halál ura, azt mondja, parancsolja a lesoványodott, csont és bőr, de még mindig jó kiállású olasznak, rabnak, te most örömet szerzel nekem, de előbb még enni ad neki, káposztát és kolbászt, hogy felerősödjön, megerősödjön a szépfiú, és ő csak tömi ma-

gába az ételt, tíz ujjal gyömöszöli a szájába, és ott a rémület a szemében, hogy nem jön össze, nem sikerül, és már folyik is ki a szájából minden, csupa zsír az arca, és a százhusz kilós néember csak nézi és nézi, és vár, és már sír az olasz, piszokkal, maszattal keveredik a könnye, hát majdnem így fekszem én is a várban, a központban, a kórházban, ilyen érzések közepette, ahol a Nagy Szem mindent lát, és Aranka még azt is tudja, melyik repedést nézem a plafonon. Közben odakinn zúg, erősen zúg a téli szél.

Aludnom kell. Ezt akarják, nagyon.

Gondolok mindenre, uram. Ami elringat, elringathat engem. Ami elvihet az óhajtott álmok birodalmába. De nekem ez az álom nem édes. Tudom. Nyálkás és csatakos, rémekkel teli, harc és háború. És az az örökös keresés benne. Kutakodás. Aranka jön, mellém áll, no, mire vár, mondja, kezdje, ne tétovázzon, dobja be már magát, és újból kuncog egy kicsit. Gyengíti a fényt, de így is olyan, mintha akváriumban lennék, vízbe merültem volna, hallom, hogy valami hallatja a hangját odalenn, arra úszom, uram, oda merülök, mint nyáron, a tengeren, de akkor fölöttem az aranyló nap, és a parton a sok póre ember, és a kedvesem is ott van, igen, de itt csak Aranka leheletét érzem az arcomon, és nagyon nem akarom tudni, mi is van, uram.

Azért sejtem, a gépet igazgatja rajtam, a masinát, ami jelzi, méri, alszom-e és hogyan, és hogy mennyi bennem a levegő, és merre van, mennyi a félsz, a bánat, az öröm, ezt ábrázolja ez a szerkentyű, igen, mutatta is nekem Aranka kora reggel nagy büszkén a vajszerű, lepukkant irodában, a széthányt, -dobált kartonok között, ez maga, uram, nézze, mennyire változó, és csóválta hozzá azt a nagy, busa fejét. Olyan az ábrája, grafikonja, vonala, élete, mint a hullámvasút. És akkor eszembe jutott, hogy gyerekkoromban hullasápadtan szálltam le a vasútról a Vidámparkban, alig tudtam, hogy hol vagyok, anyámék virslivel vártak, de nekem hánynom kellett, igen, egyed már meg, ha megvettük, hallottam, és most Arankát fürkészem, vajon ő is velem ült az éjjeli vonaton, lovagolta a hullámokat, de az arca semmit sem árult el. Semmit.

Váratlanul kinyíltak az eddig észre nem vett szobák ajtói, és kócos nők és férfiak álltak a hátam mögé, sorba álltak a jelen és a jövő tudójához. Sorstársak, nyilallt belém a felismerés, vajon mit hallhattak az esti dübörgésből, sikolyból, a felcsapódó hullámok fület szagató dőrejéből, de csak fásultan néztek maguk elé. Mindenkinek megvan a maga tajtéka, gondoltam, és megtöröltem a homlokom.

Kint továbbra is fúj a szél.

Elengedtek. Aranka elengedett engem. Fázósan lépdeltem a fehér reggelben. Egyáltalán nem volt a táj, az erdő, a világ barátságosabb. Nehezen találtam ki. Egy lélek se, szintén. Felszálltam a buszra. Magamat is idegennek éreztem én. Még hét óra sem volt.

Álmosság kapott el. Aludnom kell, konstatáltam. Nagyon, mélyen, Istenem.